

UDENRIGSMINISTERIET

Initiativ 1. Støtte, rådgivning og netværk til LGBTI-personer og bekæmpelse af fordomme

1. Forslag

Der udmøntes en ansøgningspulje til projekter, der har til formål at yde rådgivning, støtte og netværksmuligheder til LGBTI-personer samt at bekæmpe fordomme på området. Dette skal bidrage til, større trivsel blandt LGBTI-personer og til at færre oplever selvmordstanker og faktiske selvmordsforsøg.

2. Problem og baggrund

Undersøgelser på området viser, at LGBTI-personer er udsatte inden for en række områder i forhold til den øvrige del af befolkningen. Eksempelvis viste en undersøgelse foretaget af Statens Institut for Folkesundhed i 2015 bl.a., at LGBT-personer oftere har meget generende smerter eller ubehag, oftere føler sig stressede og drikker mere end den øvrige del af befolkningen¹. Selvmordstanker er mere end dobbelt så udbredte blandt LGBT-personer som blandt den øvrige danske befolkning, og faktiske selvmordsforsøg forekommer omkring tre gange så ofte blandt LGBT-personer (8,3 pct. over for 2,6 pct. for mænd og 11,8 pct. over for 4,2 pct. for kvinder)². Samtidig er der i gruppen selvmordsforsøg i alderen 0-12 år, hvor der i den heteroseksuelle kontrolgruppe ikke er nogen, der har forsøgt selvmord i så tidlig en alder³.

Europa-Kommissionen offentliggjorde i 2015 en undersøgelse, der bl.a. viser, at 84 pct. af de adspurgte danskere har oplevet negative kommentarer eller lign. over for en skolekammerat, som blev opfattet som LGBT-person. 22 pct. af medvirkende danske LGBT-personer har inden for det sidste år oplevet diskrimination uden for arbejdsmarkedet, og 63 pct. af adspurgte danske LGBT-personer skjulte ofte eller altid deres seksuelle orientering eller kønsidentitet, da de gik i skole.

3. Løsning

Der udmøntes en ansøgningspulje, som har til formål at støtte projekter, hvor der ydes rådgivning, støtte og netværksmuligheder til LGBTI-personer, samt projekter, der bekæmper fordomme. Ansøgningspuljen målrettes frivillige foreninger.

Målgruppen for ansøgningspuljen er LGBTI-personer generelt, men der vil i prioriteringen af projekter blive lagt vægt på projekter, der omfatter:

- støtte, rådgivning og netværksmuligheder især til LGBTI-personer uden for storbyerne.
- bekæmpelse af fordomme. Der kan eksempelvis gennemføres aktiviteter og oplysning i skolen, ungdomsuddannelser, klubber, foreninger mv.

4. Økonomi

Der afsættes 7,0 mio. kr. i 2018.

2018	2019	2020	2021	I alt
7,0 mio. kr.	0,0 mio. kr.	0,0 mio. kr.	0,0 mio. kr.	7,0 mio. kr.

5. Tidsplan

Tid	Aktivitet
3.-4. kvartal 2018	Udmelding og udmøntning af ansøgningspulje
1. kvartal 2019	Projektstart
3.-4. kvartal 2021	Erfaringsopsamling på baggrund af projekternes egne evalueringer

¹ "LGBT-sundhed – Helbred og trivsel blandt lesbiske, bøsser, biseksuelle og transpersoner", Statens Institut for Folkesundhed, 2015.

² Self reported sexual and psychosocial health among non heterosexual Danes, Christian Graugaard m.fl., Scandinavian Journal of Public Health, 2015.

³ Lige og Ulige? Homoseksuelle, biseksuelle og transkønnedes levevilkår, CASA, 2009.

UDENRIGSMINISTERIET

Initiativ 2. Styrket rådgivning og oplysning til minoritetsetniske LGBTI-personer og deres pårørende

1. Forslag

Der gives projektstøtte til foreningen Sabaah, som arbejder for at forbedre vilkårene for LGBT-personer med etnisk minoritetsbaggrund⁴. Støtten har til formål at udvide og styrke foreningens rådgivning og oplysning, herunder med en social- og psykologfaglig kompetence, så alle minoritetsetniske LGBT-personer samt deres pårørende har lige adgang til rådgivning.

2. Problem og baggrund

LGBTI-personer i etniske minoritetsmiljøer er en særlig udsat gruppe. Undersøgelser og tal på området viser bl.a., at:

- Tre gange så mange LGBT-personer med etnisk minoritetsbaggrund har overvejet at begå selvmord inden for en given periode, sammenlignet med øvrige LGBT-personer
- Der er en overrepræsentation af LGBT-personer med etnisk minoritetsbaggrund, der angiver, at de er udsat for pres og vold⁵
- Hver fjerde med ikke-vestlig baggrund er helt eller delvist enig i udsagnet, at ægteskab mellem to personer af samme køn er moralsk forkert. Det er ca. dobbelt så mange, som adspurgte med danske baggrund.

Tal og undersøgelser på området viser, at der er særlige udfordringer med accept af LGBTI-personers rettigheder i etniske minoritetsmiljøer. Disse udfordringer bliver yderligere vanskeliggjort, når LGBTI-personerne lever i miljøer og familier præget af et stærk æreskodeks, og de som følge heraf typisk mødes med stærk social kontrol, tvang, pres og i værste tilfælde vold.

Der er desuden behov for, at tilbud målrettet ofre for æresrelaterede konflikter i højere grad får viden om de problematikker, der knytter sig til ofre, som samtidig er LGBTI-personer.

3. Løsning

Initiativet indeholder styrket og udvidet rådgivning og oplysning til minoritetsetniske LGBTI-personer og deres pårørende, herunder med et styrket social- og psykologfagligt element. Initiativet skal sikre, at alle minoritetsetniske LGBTI-personer samt deres pårørende har lige adgang til rådgivning og består af tre dele:

1. Der oprettes en udvidet anonym rådgivning til minoritetsetniske LGBTI-personer.
2. Der oprettes en udvidet anonym rådgivning til forældre samt etableres et netværk af familiemedlemmer til LGBTI-personer i etniske minoritetsmiljøer. Netværket skal tilbyde private rådgivningssamtaler, oplyse om køn og seksualitet og facilitere erfaringsudveksling mellem deltagerne.
3. Der gennemføres opkvalificerende kurser for/i samarbejde med specialiserede opholdssteder og krisecentre for unge i æresrelaterede konflikter.

4. Økonomi

Der afsættes 2,9 mio. kr. over en fireårig periode (2018-2021).

2018	2019	2020	2021	I alt
0,5 mio. kr.	0,8 mio. kr.	0,8 mio. kr.	0,8 mio. kr.	2,9 mio. kr.

5. Tidsplan

Tid	Aktivitet
2. kvartal 2018-2021	Udmøntning af årligt projektilskud.

⁴ Foreningens aktiviteterne er ikke begrænset til lesbiske, bøsser, biseksuelle og transpersoner, som LGBT-begrebet dækker over, men omfatter LGBT+ personer. Dvs. personer, hvis seksuelle orientering og/eller kønsidentitet afviger fra heteroseksualitet og ciskønethed.

⁵ "Nydanske LGBT-personers levevilkår", Als Research, 2015. Undersøgelsen omfatter LGBT-personer og ikke interkøn.

UDENRIGSMINISTERIET

Initiativ 3. Fremme af åbenhed og inklusion af LGBTI-personer på arbejdsmarkedet

1. Forslag

Der gennemføres en kampagne, hvor virksomheder og organisationer går i front med bl.a. best practices i forhold til at skabe åbenhed og inklusion af LGBTI-personer på arbejdsmarkedet.

2. Problem og baggrund

En undersøgelse af LGBT-personers oplevelse af åbenhed på arbejdsmarkedet lavet af analyseinstituttet Epinion for LO, FTF og Akademikerne fra august 2016 viser bl.a., at 40 pct. af LGBT-personer i lav grad eller slet ikke er åbne om deres seksualitet eller kønsidentitet på arbejdspladsen. 9 pct. har følt sig diskrimineret på baggrund af seksualitet eller kønsidentitet på arbejdspladsen, og af dem angiver 60 pct., at det har været ubehagelige hentydninger eller vittigheder.

Mange LGBTI-personer oplever således, at det er svært at være åbne og "sig selv" på arbejdspladsen. Det kan påvirke trivslen ikke at kunne deltage eller at skulle skjule ting om sig selv, når der på en arbejdsplads tales om privatlivet. Og når medarbejdere ikke trives, er sygefraværet ofte højere, produktiviteten lavere og personaleomsætningen højere. Det er således også i virksomhedernes interesse at fremme åbenhed blandt LGBTI-personer.

3. Løsning

Formålet med kampagnen er at bekæmpe social eksklusion, reducere diskriminering samt skabe et arbejdsmiljø med lige muligheder for alle uanset seksuel orientering eller kønsidentitet. Ved at begrænse barrierer for åbenhed sættes alle talenter i spil på arbejdsmarkedet.

Kampagnen udvikles og gennemføres i 2020 og 2021 i samarbejde med frivillige foreninger, virksomheder, arbejdsgiverorganisationer og faglige organisationer. Med kampagnen vil virksomheder og organisationer således gå sammen om at nedbryde tabuer og øge åbenhed og inklusion på arbejdsmarkedet.

Kampagnen skal inddrage eksisterende initiativer, bl.a. LGBT Danmarks initiativ "Empatisk arbejdsmarked" og DIs materiale "Diversity at Work". Kampagnen skal endvidere bl.a. udbrede fakta, succesfulde praksisser, rollemodeller, konkrete erfaringer og derigennem inspirere virksomheder og organisationer til at arbejde med at fremme muligheden for åbenhed på arbejdspladsen samt mindske diskrimination på baggrund af seksuel orientering eller kønsidentitet. Kampagnen skal samtidig bidrage til at fremme åbenhed og inklusion i forhold til LGBTI-personer i samfundet generelt.

Forud for kampagnen igangsættes i 2018 en uddybende undersøgelse af barrierer for åbenhed på arbejdspladsen mv. Der indledes endvidere en dialog med virksomheder, arbejdsgiverorganisationer, faglige organisationer og relevante NGO'er om gode erfaringer og udvikling af en fælles kampagne om åbenhed og inklusion på arbejdsmarkedet. Viden fra undersøgelsen vil indgå i kampagnen. Undersøgelsen og dialogen med interessenter forankres i Ligestillingsafdelingen med finansiering uden for satspuljen

Kampagnen er forankret i Ligestillingsafdelingen med inddragelse af Beskæftigelsesministeriet og Erhvervsministeriet.

4. Økonomi

Der afsættes i alt 1,2 mio. kr. i 2019-2021. Hertil kommer 0,5 mio. kr. i 2018 finansieret uden for satspuljen.

2018	2019	2020	2021	I alt
0,0 mio. kr.	0,2 mio. kr.	0,3 mio. kr.	0,7 mio. kr.	1,2 mio. kr.

5. Tidsplan

Tid	Aktivitet
2020-2021	Gennemførelse af kampagne

UDENRIGSMINISTERIET

Initiativ 4: Barrierer for LGBTI-personer i idrætsforeningerne og bekæmpelse af homo- og transfobi

1. Forslag

Der gennemføres en undersøgelse af omfanget af oplevede barrierer for LGBTI-personer i de danske idrætsforeninger, herunder omfanget af homo- og transfobi. Sammen med aktørerne på området udvikles idrættens fælles strategi på området, og der igangsættes forskellige initiativer, fx kampagner og aktiviteter inden for udvalgte idrætsgrene, som skal forbedre LGBTI-personers trivsel, tryghed og lige muligheder i de danske idrætsforeninger og bekæmpe homo- og transfobi.

2. Problem og baggrund

Mange idrætsgrene, som bliver dyrket i de danske idrætsforeninger, involverer i udpræget grad en fysisk komponent. I idrætsgrene som fx fodbold, håndbold, basket, ishockey og lign. er en stærk fysik, og viljen til at indgå i hård fysisk kontakt med sin modstander, afgørende elementer, hvis man ønsker at vinde. Det medfører, at de nævnte og andre lignende idrætsgrene, har et meget maskulint og heteronormativt udtryk, hvor netop fysikken, og det at være en stærk mand eller kvinde, bliver fremhævet som en kvalitet, man efterstræber og dyrker.

Det kan medføre, at man som LGBTI-person undlader at være åben om sin seksuelle orientering eller kønsidentitet i disse miljøer, idet man ikke ønsker at stikke ud fra mængden. Det kan videre medføre, at LGBTI-personer enten mistrives i miljøerne eller helt undlader at opsøge de idrætsforeninger, på trods af at den givne person måtte have et ønske om at dyrke den givne sportsgren.

3. Løsning

For at imødegå disse udfordringer er der brug for mere viden på området. Det foreslås derfor, at der i 2019-2020 gennemføres en undersøgelse af de barrierer, som LGBTI-personer oplever at have i idrætsforeningerne. Undersøgelsen skal endvidere afdække omfanget af homo- og transfobi i disse miljøer.

Undersøgelsen skal danne vidensgrundlag for en arbejdsgruppe, som skal udvikle idrættens fælles strategi for, hvordan man forbedrer LGBTI-personers trivsel, tryghed og lige muligheder i idrætsforeningerne, og hvordan man mindsker homo- og transfobi i disse miljøer. Arbejdsgruppen nedsættes sideløbende med undersøgelsen i 2019, og vil bestå af interessenter på området i form af fx Idrættens Analyseinstitut, DIF, DGI, DBU, Spillerforeningen, Dommerforeningen, fanklubbernes forening, PAN idræt, LGBT Danmark, Amnesty International, Sex og Samfund. Det vil indledningsvis være gruppens funktion at kvalificere og bidrage til undersøgelsen, og herefter, med udgangspunkt i undersøgelsens resultater, at udvikle strategien på området. Kulturministeriet vil fungere som koordinerende ministerium for arbejdsgruppen, og arbejdet finansieres inden for Kulturministeriets egen ramme. Initiativet ligger i tråd med Kulturudvalget og Ligestillingsudvalgets drøftelse om emnet d. 3. maj 2017 i forbindelse med den åbne høring om homofobi i dansk fodbold.

Med afsæt i arbejdsgruppens anbefalinger igangsættes der i 2020 og 2021 fx kampagner og aktiviteter i udvalgte idrætsgrene, som har til hensigt dels at forbedre LGBTI-personers trivsel, tryghed og lige muligheder i de danske idrætsforeninger og dels at bekæmpe homo- og transfobi i disse miljøer. På baggrund af undersøgelsen vil de eventuelle kampagner og aktiviteter desuden blive fokuseret mod de idrætsforeninger og de idrætsgrene, hvor homo- og transfobi eventuelt er særligt udtalt. Den præcise udmøntning af midlerne fastlægges på baggrund af arbejdsgruppens konklusioner.

4. Økonomi

Der afsættes i alt 1,8 over en treårig periode (2019-2021).

2018	2019	2020	2021	I alt
0,0 mio. kr.	0,3 mio. kr.	0,6 mio. kr.	0,9 mio. kr.	1,8 mio. kr.

5. Tidsplan

Tid	Aktivitet
1.-2. kvartal 2019	Udbud af undersøgelsen samt nedsættelse af arbejdsgruppe.
2019 - 2020	Gennemførelse af undersøgelse.
2020 - 2021	Gennemførelse af kampagner og aktiviteter.

UDENRIGSMINISTERIET

Initiativ 5. Indsatser mod vold i homoseksuelle parforhold

1. Forslag

Der gennemføres relevante tiltag, som skal bekæmpe vold i homoseksuelle parforhold, herunder fx vidensopbygning og information til fagpersonale, offerstøtte mv.

2. Problem og baggrund

Årligt udsættes omkring 10.000 mænd og 30.000 kvinder for partnervold. Der foreligger på nuværende tidspunkt ikke tal for, i hvor mange tilfælde volden begås i homoseksuelle forhold. En rapport fra 2008 fra Statens Institut for Folkesundhed peger dog på, at mænd i bi- og homoseksuelle parforhold har en højere risiko end mænd i heteroseksuelle parforhold for at blive udsat for partnervold⁶.

I foråret 2018 foreligger data om forekomsten af partnervold i Danmark fra SUSY-undersøgelsen. Undersøgelsen er den første, som vil indeholde data om den voldsudøvende partners køn og dermed om forekomsten af vold i homoseksuelle parforhold.

3. Løsning

På baggrund af data fra SUSY-undersøgelsen vurderes det, om der er behov for at igangsætte særlige tiltag, som skal bekæmpe vold i homoseksuelle parforhold. Tiltagene kan bestå i vidensopbygning på området, informationsmateriale til fagpersoner fx på krisecentre, offerstøtte mv. Tiltagene kan fx gennemføres som en del af indsatsen i den nationale enhed mod vold "Lev uden vold" og andre relevant tilbud til voldsudsatte.

Den endelige udmøntning fastlægges i 2018, når SUSY-undersøgelsen foreligger.

4. Økonomi

Der afsættes 0,4 mio. kr. i 2021.

2018	2019	2020	2021	I alt
0,0 mio. kr.	0,0 mio. kr.	0,0 mio. kr.	0,4 mio. kr.	0,4 mio. kr.

5. Tidsplan

Tid	Aktivitet
1.-2. kvartal 2018	SUSY-undersøgelsen foreligger. Herefter vurderes og udvikles relevante tiltag.
2021	Gennemførelse af tiltag.

⁶ Statens Institut for Folkesundhed (2008): Vold mod mænd i Danmark. Omfang og karakter.

UDENRIGSMINISTERIET

Initiativ 6. Informationsmateriale til pleje- og aktivitetspersonale på ældreområdet vedrørende ældre LGBTI personer

1. Forslag

Der udarbejdes informationsmateriale, som kan understøtte pleje- og aktivitetspersonale i at møde ældre LGBTI personer med fordomsfrihed og tolerance.

2. Problem og baggrund

Respekt og rummelighed uanset seksuel orientering eller kønsidentitet er en vigtig faktor for god livskvalitet for alle LGBTI-personer også for dem, der er ældre. Blandt pleje- og aktivitetspersonale kan det være en svær udfordring at håndtere uden den rette viden.

Denne udfordring gør sig også gældende for ældre LGBTI personer, der samtidig udgør en særligt udsat gruppe i relation til ulighed i sundhed. Sammenlignet med den øvrige befolkning ses der i gruppen af LGBTI personer dårligere sundhed inden for både KRAM-faktorerne (især rygning og alkohol), mental sundhed (depression og selvmord), smerte og dødelighed.

Det er derfor særlig vigtigt, at den enkelte ældre LGBTI person oplever at blive rummet, inkluderet og forstået i mødet med personalet i hjemmeplejen og på pleje- og aktivitetscentre. Informationsmateriale rettet mod pleje- og aktivitetspersonale om, hvad der er vigtigt i en fordomsfri og tolerant dialog i mødet med ældre LGBTI personer, kan give ældre LGBTI personer adgang til mere sundhed og en værdig alderdom på lige fod med andre ældre mennesker.

3. Løsning

Der udarbejdes informationsmateriale, der skal understøtte pleje- og aktivitetspersonale i arbejdet med ældre LGBTI personer med henblik på at øge deres sundhed og sikre dem en god og værdig alderdom med respekt for deres seksuelle orientering og kønsidentitet. Materialet skal understøtte en fordomsfrihed og tolerant dialog mellem pleje- og aktivitetspersonale og LGBTI personer.

Relevante aktører og tidligere erfaringer inddrages i udarbejdelsen af inspirationsmaterialet.

Initiativet forankres i Sundhedsstyrelsen.

4. Økonomi

Der afsættes i alt 0,5 mio. kr. i 2020 og 2021.

2018	2019	2020	2021	I alt
0,0 mio. kr.	0,0 mio. kr.	0,3 mio. kr.	0,2 mio. kr.	0,5 mio. kr.

5. Tidsplan

Tid	Aktivitet
1.-4. kvartal 2020	Opstart og udvikling af materiale.
1.-4. kvartal 2021	Materiale færdigudvikles og udbredes.

UDENRIGSMINISTERIET

Initiativ 7. Etablering af et videnscenter på transområdet

1. Forslag

Etablering af et videnscenter i sundhedsvæsnet, som skal udvikle viden og fastholde erfaringer på transområdet.

2. Problem og baggrund

Udvikling af viden samt fastholdelse af opnåede erfaringer er et vigtigt element i patientbehandling generelt, og især når et gælder relativt sjældent forekommende tilstande, hvorunder transkønnethed. Der er endvidere tale om et område, som er i hastig udvikling, hvor der både i Danmark og de lande, vi normalt sammenligner os med, ses en markant større efterspørgsel på sundhedsydelse sammenlignet med for blot få år siden.

3. Løsning

Der oprettes et murstensløst videnscenter, som har en bestyrelse sammensat af de to centre på området i hhv. Region Hovedstaden og Region Nordjylland. Den daglige drift kan varetages af en forskningsleder og et sekretariat. Hertil kan så knyttes forskere og ph.d.-studerende fra de involverede afdelinger, etableres databaser og forskningsprotokoller m.v., ligesom centeret kan arrangere kurser og konferencer m.v.

Udredning og behandling af kønsidentitetsforhold i offentligt regi kommer fremover til at foregå i regi af multidisciplinære teams i Region Hovedstaden og Region Nordjylland. De to centre har allerede etableret et fagligt samarbejde, ligesom centrene har samarbejde med gynækologisk afdeling, Odense Universitetshospital, og vil søge samarbejde med øvrige gynækologiske afdelinger og speciallægepraksis mhp. varetagelse af vedligeholdelses-behandling med hormoner. Der er ligeledes etableret samarbejde mellem centre i Norden, med samarbejde og konference med fokus på erfaringsudveksling, fælles forskningsprojekter, kliniske retningslinjer m.v. Således er samarbejdslinjer etableret, hvilket med fordel kan danne basis for struktureret videns- og dataopsamling, samt fælles forskning enhederne imellem, samt med kontakter til centre i udlandet, for at Danmark kan indgå i det internationale samarbejde på området, hvilket kan styrke kvaliteten på området i Danmark.

Nogle af forskningsmidlerne bruges på børne-/ungeområdet, hvor der er særlig sparsom erfaring, og på det kirurgiske område, hvor der forventes en øget aktivitet, og hvor behandlingstilbud er under opbygning, og der kan være særligt behov for forskning.

4. Økonomi

Der afsættes 5,5 mio. kr. over en treårig periode (2019-2021).

2018	2019	2020	2021	I alt
0,0 mio. kr.	1,5 mio. kr.	2,0 mio. kr.	2,0 mio. kr.	5,5 mio. kr.

5. Tidsplan

Tid	Aktivitet
1.-2. kvartal 2019	Oprettelse af videnscenter.
3.-4. kvartal 2019	Ansøgningspulje til forskere og ph.d.-studerende, samt til evt. etablering af databaser og forskningsprotokoller.
3.-4. kvartal 2019 - 4. kvartal 2020	Gennemførelse af forskning og vidensindsamling.
1. -4. kvartal 2021	Afslutning og evaluering af forskningen og vidensindsamlingen.

UDENRIGSMINISTERIET

Initiativ 8: Øget informationsindsats i relation til transpersoner

1. Forslag

Øget informationsindsats i sundhedsvæsnet, herunder brugerinddragelse og aktiviteter, der fremmer dialog og åbenhed omkring behandlingstilbud, informationsmøder til brugere og pårørende, samt indsatser rettet mod relevante personalegrupper.

2. Problem og baggrund

Der er et stort behov for øget information om området, både målrettet brugerne og sundhedsprofessionelle. Det vurderes hensigtsmæssigt, at der afsættes midler til at styrke informationen om de udrednings- og behandlingsforløb som eksisterer, herunder styrket information omkring formål med udredning og forventet forløb. Således vurderes der at være behov for information både målrettet det personale, der specifikt beskæftiger sig med området, men også målrettet sundhedspersonale der møder transpersoner i andre dele af sundhedsvæsnet.

3. Løsning

Der kan dels være tale om informationsmateriale, fx i form af en hjemmeside og informationsarrangementer, målrettet brugere og deres netværk, herunder pårørende, skolelærere, kolleger, mv., dels information målrettet sundhedspersonale. Der kan desuden med fordel afsættes midler til dialogmøder mellem sygehusene og brugerorganisationer mv. og lignende initiativer, som har til formål at imødekomme brugerorganisationernes ønske om større transparens og medindflydelse på området.

Det foreslås, at der udarbejdes kriterier for ansøgning om bistand til udarbejdelse af informationsmateriale samt afholdelse af informationsmøder, dialogmøder mv. for brugere, pårørende, sundhedspersonale og andre.

Initiativet forankres i Sundhedsstyrelsen.

4. Økonomi

Der afsættes 1,2 mio. kr. over en treårig periode (2019-2021).

2018	2019	2020	2021	I alt
0,0 mio. kr.	0,8 mio. kr.	0,2 mio. kr.	0,2 mio. kr.	1,2 mio. kr.

5. Tidsplan

Tid	Aktivitet
1.-2. kvartal 2019	Udmøntning af ansøgningspulje.
3./4. kvartal 2019 -4. kvartal 2021	Gennemførelse af den øgede informationsindsats.
3.-4. kvartal 2021	Afslutning og evaluering af informationsindsatsen.

UDENRIGSMINISTERIET

Initiativ 9: Pilotprojekt om supplerende rådgivning af transkønnede

1. Forslag

Pilotprojekt hvor transkønnede kan modtage supplerende rådgivning, der er uafhængig af den øvrige udredning og behandling.

2. Problem og baggrund

Fra brugerside er der et ønske om et rådgivningstilbud, som er placeret uafhængigt af de speciallæger og teams, der varetager selve den kønsmodificerende behandling, med baggrund i et ønske om at sikre psykosocial støtte fra personale, der ikke har beslutningskompetence ift. behandlingstilbuddet. Sundhedsstyrelsen vurderer, at det er væsentligt, at de personer, der skal rådgive transpersoner, der ønsker kønsmodificerende behandling, dels er kvalificerede til det og har særlig kendskab til området, dels at de er bekendt med det udrednings- og behandlingsforløb, den pågældende gennemgår, samt indgår i et tværfagligt samarbejde omkring løbende faglig dialog, uddannelse og erfaringsopsamling. Der er endvidere væsentligt, at der findes et offentligt finansieret rådgivningsforløb, som er af høj kvalitet. Det er samtidig væsentligt, at transpersoner oplever at kunne få den hjælp og støtte de har brug for i et fortroligt rum.

3. Løsning

For at imødekomme brugernes ønske om et rådgivningstilbud, der er uafhængigt af den øvrige udredning og behandling, og for at skabe et fortroligt rum, hvor afklaring kan ske uden frygt for, at det transpersonen afdækker i forbindelse med rådgivningen, vil kunne påvirke beslutningen om behandlingstilbud, kan det anbefales, at rådgivningstilbuddene oprettes i sammenhæng med behandlingstilbuddet, men med personale der ikke varetager udrednings- og behandlingsopgaver og ikke er en del af det multidisciplinære team for samme person. Dertil kommer, at den psykosocial støtte og rådgivning med fordel kan gives af psykologer, socialrådgiver m.v., som i øvrigt ikke vil kunne varetage den lægefaglige kønsmodificerende behandling.

Der foreslås iværksat et rådgivningsinitiativ for transpersoner, som beskrevet ovenfor, i tilknytning til det eksisterende tilbud, der varetages i Region Hovedstaden og Region Nordjylland. Rådgivningen kan varetages af psykologer og socialrådgivere og har til formål blandt andet at sikre psykologisk og social støtte i transpersonens transitionsforløb, eller ved behov for hjælp til afklaring vedr. kønsidentitet, fx hen imod et kønsskifte. Formålet er at få en samlet og koordineret tilbud for transpersoner med en højt kvalificeret psykolog og socialrådgiverfunktion.

Ordførerkredsen finder det i øvrigt vigtigt, at Region Hovedstaden vil flytte Sexologisk Klinik væk fra psykiatriområdet.

4. Økonomi

Der afsættes 0,9 mio. kr. over en treårig periode (2019-2021).

2018	2019	2020	2021	I alt
0,0 mio. kr.	0,3 mio. kr.	0,3 mio. kr.	0,3 mio. kr.	0,9 mio. kr.

5. Tidsplan

Tid	Aktivitet
1.-2. kvartal 2019	Udarbejdelse af rådgivningsinitiativ for transpersoner
3.-4. kvartal 2019 til og med 2021	Gennemførelse af rådgivningsinitiativ
3.-4. kvartal 2021	Afslutning og evaluering af rådgivningsinitiativ.

UDENRIGSMINISTERIET

Initiativ 10. Informationsmateriale målrettet forældre til børn født med DSD tilstande (interkønnede)

1. Forslag

Der udarbejdes informationsmateriale målrettet forældre til børn, der bliver født med DSD tilstande.

2. Problem og baggrund

Der er et ønske fra brugerne (forældre til børn, der bliver født med DSD tilstande) og det faglige miljø om mere målrettet informationsmateriale/patientinformation til forældre til børn, der fødes med DSD tilstande.

På baggrund af ønsket fra brugerne om mere informationsmateriale/patientinformation blev der igangsat et arbejde på tværs af centrene, OUH, AAU og RH, som er de tre steder i Danmark, hvor behandling af DSD-tilstande finder sted, med henblik på udarbejdelse af en overordnet faglig DSD vejledning.

3. Løsning

Med udgangspunkt i bl.a. denne vejledning kan der afsættes 0,6 mio. kr. til målrettet informationsmateriale/patientinformation til forældre til børn, der fødes med DSD tilstande.

Informationsmaterialet, der vil have Sundhedsstyrelsen, som afsender, skal tage udgangspunkt i, hvordan forældre til børn, der fødes med en DSD tilstande, bedst informeres omkring det lægefaglige samt de dilemmaer og udfordringer, der er forbundet med deres børns DSD tilstande.

Informationsmaterialet kan bl.a. tydeliggøre den nugældende praksis om:

- at forældrene informeres grundigt inden forældrene træffer beslutning om behandling, og at forløbene tilrettelægges således, at forældrene får tid og mulighed for refleksion over behandlingsmulighederne.
- at kirurgiske indgreb ikke udføres af kosmetiske årsager, men af funktionelle årsager, dvs. fysiske gener fra bryst- og klitorisvækst mv.

4. Økonomi

Der afsættes i alt 0,6 mio. kr. i 2019.

2018	2019	2020	2021	I alt
0,0 mio. kr.	0,6 mio. kr.	0,0 mio. kr.	0,0 mio. kr.	0,0 mio. kr.

5. Tidsplan

Tid	Aktivitet
1.-4. kvartal 2019	Udarbejdelse og udsendelse af informationsmateriale.

UDENRIGSMINISTERIET

Initiativ 11. Styrket sundhedsindsats i almen praksis målrettet LGBTI-personer

1. Forslag

Det foreslås, at der igangsættes en indsats, der har som mål at sikre en styrket forebyggende indsats med udgangspunkt i almen praksis.

2. Problem og baggrund

Der er særlige udfordringer for LGBTI-personers sundhed og trivsel, bl.a. ift. sundhedsadfærd, herunder alkoholforbrug og rygning. Endvidere ses der en højere forekomst af kræft, selvmord og selvmordsforsøg for hele LGBTI-gruppen ift. den almindelige befolkning, dette gør sig særligt gældende for kvinder, der har sex med kvinder. Samtidig peger undersøgelser på, at LGBTI-personer oplever, at de ikke altid bliver mødt med fordomsfrihed og rummelighed af sundhedsvæsenet, herunder deres alment praktiserende læge. Det kan være problematisk, da egen læge udgør en central rolle i forebyggelsen af sundhedsproblemer og fremme af en mindre risikobetonet sundhedsadfærd.

3. Løsning

Indsatsen foregår i to spor:

- Den første delindsats er en informationsindsats målrettet almen praksis, som skal klædes bedre på til at møde LGBTI-personer med fordomsfrihed og tolerance. Der kan fx være fokus på god og rummelig sprogbrug i både skrift og tale i mødet med og omtalen af LGBTI-patienter. Samtidig skal indsatsen udbrede viden hos almen praksis om, hvilke sundhedsudfordringer man skal være særlig opmærksom på blandt LGBTI-personer (fx mental sundhed herunder øget risiko for selvmord, seksuelt overførbare infektioner, hepatitis, rygning, alkohol og kræft). Det er herunder særlig vigtigt at gøre almen praksis opmærksom på den højere kræftforekomst og risiko for selvmord og selvmordsforsøg hos kvinder, der har sex med kvinder, således at der er øget fokus på dette, og der bliver taget højde for dette i mødet med almen praksis.
- Den anden delindsats er en informationsindsats målrettet LGBTI-personer. Indsatsen har som mål at opfordre LGBTI-personer til at være åbne over for deres alment praktiserende læge om deres seksualitet, da lægen på den måde kan yde den bedste og mest relevante hjælp og behandling til den enkelte patient.

Informationsindsatsen gennemføres af Sundhedsstyrelsen i et samarbejde med relevante faglige selskaber og foreninger, der repræsenterer LGBTI-personer. Der afsættes 100.000 kr. til projektets administration.

4. Økonomi

Der afsættes i alt 2,0 mio. kr. i 2018-2021.

2018	2019	2020	2021	I alt
0,5 mio. kr.	0,5 mio. kr.	0,5 mio. kr.	0,5 mio. kr.	2,0 mio. kr.

5. Tidsplan

Tid	Aktivitet
1.-4. kvartal 2018- 1.-4. kvartal 2021	Gennemførelse af informationsindsatser.

UDENRIGSMINISTERIET

Initiativ 12. Undersøgelse af LGBTI personers generelle trivsel og levevilkår

1. Forslag

Der gennemføres en generel trivsels- og levevilkårsundersøgelse blandt LGBTI-personer.

2. Problem og baggrund

Danske undersøgelser⁷ viser, at LGBTI-personer (lesbiske, bøsser, biseksuelle, transkønnede og interkønnede) generelt trives dårligere end den øvrige del af befolkningen og oplever diskrimination på grund af deres seksuelle orientering eller kønsidentitet. Eksempelvis er LGBTI-personer oftere stressede, ryger og drikker mere. 19 pct. har overvejet selvmord inden for det seneste år (2015), og for nydanske LGBTI-personer er det hele 33 pct.

Flere undersøgelser på området viser, at LGBTI-personer er udsatte inden for forskellige områder, og at chikane og mangel på åbenhed om sin seksuelle orientering eller kønsidentitet kan føre til generel udsathed, mistrivsel og isolation. Eksempelvis er LGBTI-personer med etnisk minoritetsbaggrund og transpersoner særligt udsatte. De senest mere generelle undersøgelser på området er fra 2015.

3. Løsning

Der gennemføres i 2021 en generel trivsels- og levevilkårsundersøgelse blandt LGBTI-personer med fokus på bl.a. chikane og oplevede begrænsninger i det offentlige rum og i hverdagen samt gruppens sundhed og trivsel.

Undersøgelsen formål er give et generelt billede af LGBTI-personers levevilkår og trivsel i Danmark i 2021 målt på parametre som oplevet chikane, muligheder for åbenhed, deltagelse i samfundet, uddannelse og fritidsaktiviteter, stress, misbrug, selvmord mv. fordelt på køn, seksualitet og kønsidentitet.

Undersøgelsen skal bl.a. følge op på viden og erfaringer opnået i de forskellige øvrige initiativer i handlingsplanen på LGBTI-området samt bruges til at sammenligne med tidligere undersøgelser. Undersøgelsen vil bestå af en kombination af kvantitativ og kvalitativ analyse samt inddragelse af eksisterende viden og evalueringerne af handlingsplanens øvrige initiativer.

Undersøgelsen kan desuden anvendes i forhold til en evt. fremtidig indsats på området ved at pege på behovet for fremtidige indsatser. Undersøgelsen udbydes eksternt af Ligestillingsafdelingen medio 2020.

4. Økonomi

Der afsættes i alt 1,0 mio. kr. i 2021.

2018	2019	2020	2021	I alt
0,0 mio. kr.	0,0 mio. kr.	0,0 mio. kr.	1,0 mio. kr.	1,0 mio. kr.

5. Tidsplan

Tid	Aktivitet
3-4. kvartal 2020	Udbud af undersøgelsen
1.-4. kvartal 2021	Gennemførelse af undersøgelse

⁷ "LGBT-sundhed – Helbred og trivsel blandt lesbiske, bøsser, biseksuelle og transpersoner", Statens Institut for Folkesundhed, 2015. "Nydanske LGBT-personers levevilkår", Als Research, 2015, "Kortlægning af hadforbrydelser i Danmark", COWI, 2015, "LGBT-Liv: Rapport om behovet for viden og indsatser for lesbiske, bøsser, biseksuelle og transpersoner", STOP AIDS for Københavns Kommune, 2011, "Lige eller ulige? – homoseksuelle, biseksuelle og transkønnedes levevilkår", LGBT Danmark og analyseinstituttet CASA 2009.